

Opinie Kandidaat-leden van de Europese Unie moeten werken aan herstel taalrechten in eigen land

Als Oekraïne en Moldavië daadwerkelijk lid willen worden van de Europese Unie moeten ze de rechten van de taalminderheden in hun eigen land serieus gaan nemen.

Tiraspol, de hoofdstad van de onafhankelijke staat Transnistrië, gelegen op de oostelijke oever van de Dnjestr-rivier. In het omliggende taalgebied zijn de Russisch-sprekende inwoners van Transnistrië een absolute minderheid. Beeld: Wikipedia

Toen ik laatst 112 belde in Roemenië sprak de operator geen Hongaars, terwijl ik haar in het Hongaars aansprak en uit een Hongaarstalige dorpje belde. Officieel

moet ik dan doorverbonden worden met een eenheid waar ze wel Hongaars spreken, maar zover kwam het niet want ik sprak in het Engels met haar.

Maar wat zou er gebeuren als mijn dochter van 9 belt en probeert uit te leggen wat er aan de hand is? Mijn dochter spreekt alleen Hongaars (en Nederlands) net zoals de kinderen uit het dorp. Vanaf de eerste klas leren ze pas Roemeens.

In een [rapport](#) van Stichting European Language Rights uit 2016 blijkt dat het naleven van de taalrechten van de Hongaarse minderheid door EU-lid Roemenië niet goed gaat. Het probleem in Roemenië van discriminatie op grond van [nationaliteit](#) is tot op de dag van [vandaag](#) helaas onopgelost.

Discriminatie De Europese Commissie heeft nog steeds overleg over het feit, dat de rechten van het Europees burgerschap voor Hongaarstalige Roemeense burgers niet gelden. Dit is zwart op wit een daad van discriminatie.

Daarom is het ook zo belangrijk dat EU-kandidaat-leden Oekraïne en Moldavië nu al de taalrechten van hun autonome minderheden erkennen. Naleving van taalrechten door het [verdrag van Straatsburg uit 1996](#) was immers de harde toetredingseis voor de Europese integratie van de voormalige Sovjet-satellietstaten.

Noord-Macedonië mocht pas NAVO-lid worden in 2020, nadat het de taalrechten van zijn autonome Albanese minderheid had erkend. Slowakije maar ook Roemenië werden pas EU- en NAVO-lid, na het waarborgen van de taalrechten van historische Hongaarse taalminderheden.

Kandidaat-lid Oekraïne heeft al bewezen de Europese waarden met een korreltje zout te nemen.

Indien Moldavië lid wordt van de EU zullen sprekers van het Russisch en het Gagaoezisch in Moldavië, dat net zoals buurland Roemenië alleen Roemeens

als officiële taal heeft, een absolute minderheid van minder dan 5 procent gaan vormen in het Roemeense taalgebied van de EU. Nu vormen ze binnen Moldavië in hun eigen afvallige staat [Transnistrië](#) en de autonome provincie [Gagaoezië](#) de meerderheid en kunnen ze hun taal vrij gebruiken in het openbaar bestuur.

Kandidaat-lid Oekraïne heeft al bewezen de Europese waarden met een korreltje zout te nemen, door in april 2019 een taalwet aan te nemen, die sprekers van minderheidstalen bestaande rechten [ontneemt](#) om hun taal vrij te kunnen gebruiken in de zorg, de handel, de cultuur, het onderwijs en bij justitie.

Door zich af te zetten tegen zijn Russischtalige Sovjet-verleden ondergraaft Oekraïne ook de zeer delicate balans tussen de rechten van de sprekers van de meerderheidstaal en die van minderheden.

Een gezin uit het Oekraïense [dorp](#) Szelmenc kan tussen 1920 en 1996 in acht verschillende landen hebben gewoond zonder het [dorp](#) te hebben verlaten.

De Oekraïense taalwet is weliswaar tegen het wederzijds verstaanbare Russisch gericht met het doel om de Oekraïense taal te verstevigen, maar maakt ook de talen van kwetsbare [historische minderheden](#) zoals het Pools, Hongaars en Roemeens tot [nevenschade](#) van de oorlog met Rusland.

De geschiedenis van het Oekraïense dorp Szelmenc is een treffende illustratie voor de tragische geschiedenis van minderheden in Centraal-Europa. Een gezin kan tussen 1920 en 1996 in acht verschillende landen hebben gewoond zonder het dorp te hebben verlaten. ([Oostenrijk-Hongarije](#), [Eerste Tsjecho-Slowaakse Republiek](#), [Hongarije](#), [Sovjet-Unie](#), [Oekraïne](#), [CSSR](#), [CSFR](#), [Slowakije](#)).

De [Hongaarstalige](#) inwoners van Szelmenc worden nu door de Oekraïense taalwet bedreigd. Op grond van [Artikel 30](#) van de Oekraïense taalwet moet een

moeder achter de toonbank van een dorpswinkel een dorpsgenoot of zelfs haar kind immers eerst in het Oekraïens aanspreken. Dergelijke wetten zijn desastreus voor kwetsbare historische taalminderheden, omdat deze tot zelfcensuur leiden.

Taalrechten herstellen Net zoals bij een proeftijd in een arbeidscontract is de toetredingsprocedure de tijd waarin een EU-kandidaat-lid als Oekraïne en Moldavië zijn verbondenheid met [Europese waarden](#) onomstotelijk dient te bewijzen.

Dit is precies waar de schoen wringt, de EU dient niet vanuit een vaag soort idealisme, maar juist uit strategisch belang voor [vrede, veiligheid en verzoening](#) serieus werk te maken van het afdwingen van basale mensenrechten. Het morele bestaansrecht van de EU komt onder druk te staan, zolang Europeanen, die behoren tot kwetsbare historische minderheden niet in [veiligheid kunnen leven](#) in de kandidaat-lidstaat of lidstaat waar de graven van hun voorouders liggen.

[EU Kandidaat-lid](#) Oekraïne kan per direct voldoen aan zijn verplichtingen door de taalrechten te herstellen naar de situatie van [voor](#) de grootschalige [protesten](#) in Oekraïne in november 2013. Die ontstonden als reactie op het plotselinge besluit van president Janoekovytsj om de [associatieovereenkomst](#) met de EU niet te ondertekenen. Moldavië kan door -net zoals België drietalig te worden - direct zijn verbondenheid met Europese waarden bewijzen.

Gabor Landman, voorzitter van Stichting European Language Rights.

[ND zaterdag 27 september 2025.](#)

([Nederlandse Versie](#), [Engelse Versie](#), [Friese Versie](#), [Hongaarse Versie](#))